

- Секция 1. Язык и литературное наследие как факторы формирования информационной культуры личности

живого воплощения национального духа, что в конечном итоге и составляет цель подлинного межкультурного диалога.

Список использованных источников

1. Баглиева, А. З. Понятие «менталитет»: особенности определения / А. З. Баглиева // Система ценностей современного общества. – 2008. – С. 25–29.
2. Бушковский, А. С. Рымба : роман / А. С. Бушковский. – М. : АСТ, 2019. – 350 с.
3. Вьюнов, Ю. А. Русский культурный архетип. Страноведение России. Характер. Склад мышления. Духовные ориентации / Ю. А. Вьюнов. – М. : Флинта, 2011. – 478 с.
4. Земсков, В. Б. Теоретические аспекты: о рецепции и репрезентации «другой» культуры / В. Б. Земсков // На переломе: образ России прошлой и современной в культуре, литературе Европы и Америки (конец XX — начало XXI в.). – 2011. – № 5. – С. 233–254.
5. Иванов, А. Ебург : роман / А. Иванов. – М. : АЗЪ, 2012. – 555 с.
6. Колесов, В. В. Язык и ментальность. – СПб. : АСТ, 2004. – 123 с.
7. Репина, Л. П. Образы прошлого в памяти и истории / Л. П. Репина. – М. : АЗЪ, 2003. – 327 с.

УДК 811.161.3'373.46

**КЛАСІФІКАЦЫЯ ЛЕСАТЭХНІЧНЫХ ТЭРМІНАЎ
ПА СТУПЕНІ СПЕЦЫЯЛІЗАЦЫІ ЗНАЧЭННЯ**

Русака В. У.

дацэнт, канд. філал. навук

Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт, г. Мінск

Артыкул прысвечаны аналізу класіфікацыі лесатэхнічных тэрмінаў па ступені спецыялізацыі значэння. У межах аналізуемай тэрмінасістэмы вылучаюцца вузкасפעцыяльныя, міжгаліновыя і агульнанавуковыя тэрміны. Разглядаюцца тэматычныя групы вузкасפעцыяльных лесатэхнічных тэрмінаў. Адзначаецца, што міжгаліновыя тэрміны функцыянуюць у лесатэхнічнай сферы па прычыне яе цеснай сувязі з іншымі галінамі навукі. Агульнанавуковыя тэрміны, як правіла, прадстаўлены ў якасці кампанентаў мнагаслоўных вузкасפעцыяльных лесатэхнічных тэрмінаў.

Ключавыя словы: лесатэхнічная тэрміналогія, вузкасפעцыяльныя тэрміны, міжгаліновыя тэрміны, агульнанавуковыя тэрміны.

Значэнне класіфікацыі для тэрміналагічнай дзейнасці цяжка пераацаніць. Менавіта праз класіфікацыйную схему раскрываецца і наглядна дэманструецца логіка-паняцыйная структура прадметнай галіны ва ўсёй разнастайнасці яе сувязей і адносін.

Па ступені спецыялізацыі значэння тэрміны прынята падзяляць на вузкасפעцыяльныя, міжгаліновыя і агульнанавуковыя. Аналіз беларускай лесатэхнічнай тэрміналогіі дае падставы сцвярджаць, што ў ёй прадстаўлены ўсе названыя групы.

Вузкасפעцыяльная лесатэхнічная тэрміналогія дае ўяўленне пра лес як пра складаную прыродную сістэму, усебаковае вывучэнне якой дазваляе рацыянальна выкарыстоўваць лясныя рэсурсы, а таксама ўмела іх абараняць. Да гэтай групы адносяцца тэрміны, у семантычнай структуры якіх цэнтральнай з’яўляецца сема ‘суаднесенаць з лесам’, гэтыя тэрміны адлюстроўваюць спецыфіку галін лесаводства, лясной гаспадаркі і лясной прамысловасці.

У межах вузкасפעцыяльнай лесатэхнічнай тэрміналогіі вылучаецца шэраг тэматычных груп:

- назвы родавых, класіфікацыйных і агульных паняццяў лесаводства і лесазнаўства;
- назвы для абазначэння тыпаў, складнікаў і характарыстык лесу;
- назвы відаў, уласцівасцей, характарыстык дрэў, дрэвавых парод і дрэвастою;
- назвы для абазначэння працэсаў вырошчвання, фарміравання і аднаўлення лесу;
- назвы этапаў выкарыстання, нарыхтоўкі і апрацоўкі лясных рэсурсаў і прадукцыі лесу;
- назвы працэсаў высечкі лесу і інш.

Кожная тэматычная група, у сваю чаргу, дзеліцца на падгрупы.

Так, у межах групы «Назвы родавых, класіфікацыйных і агульных паняццяў лесаводства і лесазнаўства» выдзяляюцца падгрупы, якія абазначаюць:

- 1) родавыя і класіфікацыйныя паняцці лесаводства: *лес, лясістасць, дрэвастан, від лясных культур, лясная парода, банітэт*;
- 2) установы, арганізацыі, якія звязаны з лесаводствам: *дзяржаўная лясная інспекцыя, лясніцтва, лясная асацыяцыя*;
- 3) тэрыторыі, звязаныя з лесаводствам: *выдзел таксацыйны, землі ляснога фонду, лясны кардон, нелясныя землі*;
- 4) нарматыўныя акты, прававыя дакументы ў галіне лесаводства: *абрыс таксацыйны, план высечак, кадастр лясных рэсурсаў, лесасечны білет, лясны білет*.

Група «Назвы тыпаў, складнікаў і характарыстык лесу» мае наступную структуру:

- Секция 1. Язык и литературное наследие как факторы формирования информационной культуры личности

1) тыпы лесу: *букавы лес, балотны лес, рэкрэацыйныя лясы;*
2) складнікі, кампаненты, характарыстыкі лесу і лесасек: *падрост, падлесак, падгон, дзялянка лесасечная, лясны генетычны рэзерват, лясны квартал;*

3) ацэначныя параметры і функцыі лесу: *глыбіня лесу, прадуктыўнасць лясоў; водаахоўная функцыя лесу.*

Група «Назвы відаў, уласцівасцей, характарыстык дрэў, дрэвавых парод і дрэвастою» складаецца з наступных падгруп:

1) віды дрэў і дрэвавых парод: *хваёвыя пароды, ліцевыя пароды; святлолюбівыя пароды, цэневынослівыя пароды, ультраксерафіты;*

2) часткі дрэва: *крона, лісце, ствол, галіны, верхавіна, камель, кара, камбій, абалона, сарцавіна, ядро, карані, карнявая сістэма, гадавыя кольцы;*

3) віды дрэвастою: *шмат'ярусны дрэвастой, дрэвастой вегетатыўнага паходжання, карэнны дрэвастой, спелы дрэвастой, маладняк, пераспелы дрэвастой;*

4) лесаводча-таксацыйныя паказчыкі дрэвастою: *паходжанне дрэвастою, форма дрэвастою, ярус дрэвастою, састаў дрэвастою, узрост дрэвастою, паўната дрэвастою, самкнутаць дрэвастою, гушчыня дрэвастою.*

Група «Назвы для абазначэння працэсаў вырошчвання, фарміравання і аднаўлення лесу» ўключае падгрупы:

1) асаблівасці працэсу вырошчвання лесу: *аэрасяўба, сяўба ляснога насення, дабраякаснасць насення, самасеў;*

2) асаблівасці працэсу фарміравання лесу: *агралесамеліярацыя, асушэнне лясных зямель, падрэзка каранёў лясных сеянцаў;*

3) асаблівасці працэсу аднаўлення лесу: *аднаўленне лесу прыроднае вегетатыўнае, тэхналогія стварэння лясных культур;*

4) віды і асаблівасці глебы: *багацце глебы, фактары глебаўтварэння.*

У тэматычнай групе «Назвы этапаў выкарыстання, нарыхтоўкі і апрацоўкі лясных рэсурсаў і прадукцыі лесу» вылучаюцца падгрупы, якія абазначаюць:

1) уласцівасці працэсаў лесакарыстання і лесаўпарадкавання: *бесперапыннае лесаўпарадкаванне, шматмэтавае лесакарыстанне, пабочнае карыстанне лесам, рацыянальнае выкарыстанне драўніны;*

2) віды лесапрадукцыі: *сыравіна драўнінная танкамерная, дзелавы лесамацэрыял, драўніна балансавая, пілапрадукцыя, шпон, драўнінная маса;*

3) этапы лесанарыхтоўкі, захоўвання і транспарціроўкі драўніны: *нарыхтоўка драўніны, лесасплаў, тралёўка*;

4) этапы апрацоўкі, мадыфікацыі і перапрацоўкі драўніны: *вуглевыпальванне драўніны, металізацыя драўніны, мадыфікацыя драўніны радыяцыйна-хімічная, сушка драўніны*.

Тэматычная група «Назвы працэсаў высечкі лесу» аб'ядноўвае падгрупы тэрмінаў, якія датычацца:

1) характарыстыкі высечкі лесу: *напрамак высечкі, сістэма высечак, тыпалогія высечак*;

2) відаў, спосабаў і працэсаў высечак галоўнага карыстання: *кулісныя высечкі, вузкалесасечная высечка, суцэльная высечка, выбарачная высечка, насенна-лесасечная высечка*;

3) відаў, спосабаў і працэсаў высечак догляду: *інтэнсіўнасць высечак догляду, камбінаваны метады высечак догляду, высечка санітарная суцэльная*.

Міжгаліновая тэрміналогія ў лесатэхнічнай сферы адлюстроўвае сувязь лесаводства, лясной гаспадаркі і лясной прамысловасці з іншымі як роднаснымі, так і аддаленымі галінамі навукі. Так, у лесатэхнічную тэрміналогію ўваходзяць тэрміны:

1) біялогіі: *біяцэноз, біягрупа, біямаса*;

2) батанікі: *сямейства раслін, абарыгенны від, вегетацыйны перыяд, плоданаішэнне*;

3) геаграфіі: *экалагічны фактар, мікраклімат*;

4) хіміі: *дубільныя рэчывы, мінеральныя рэчывы, арбарыцыды, гербіцыды, пестыцыды*;

5) фізікі: *фізічныя ўласцівасці, вільготнасць (драўніны), шчыльнасць (драўніны), кандэнсацыя, атмасферны ціск*;

6) піралогіі: *вогнеабарона драўніны, лясны пажар, супрацьпажарны разрыў, клас пажарнай небяспекі, супрацьпажарныя мерапрыемствы*;

7) паляўніцтвазнаўства: *паляўнічае ўпарадкаванне, паляўнічыя ўгоддзі, паляўніцтваўпарадкаванне*;

8) механікі і тэхнікі: *разрыхляльнік лясны, вільгацямёр для драўніны, карчавальнік*;

9) эканомікі: *лясная рэнта, лясны прыбытак, таксаваы кошт, арэндная плата за карыстанне ўчасткам ляснога фонду*;

10) прававой сферы: *лясная палітыка, лясное права, лесапарушэнне, лясны кодэкс, незаконная высечка, лесакарыстальнік, арандатар участка ляснога фонду*.

- Секция 1. Язык и литературное наследие как факторы формирования информационной культуры личности

Агульнанавуковыя тэрміны – гэта адзінкі, сферай ужывання якіх з’яўляюцца амаль усе галіновыя тэрмінасістэмы, напрыклад: *від, катэгорыя, клас, класіфікацыя, каэфіцыент, метад, парода, раён, род, тып, фонд, шкала* і інш.

У лесатэхнічнай тэрміналогіі гэтыя тэрміны, як правіла, функцыянуюць як кампаненты вузкасפעцыяльных тэрмінаспалучэнняў: *від лесакарыстання, катэгорыі дрэў, катэгорыя лясоў, катэгорыя ахоўнасці лясоў, катэгорыя падсочкі, клас узросту дрэвастою, клас таварнасці, клас прадукцыйнасці, клас росту, каэфіцыент увядзення маладнякоў у катэгорыю насаджэнняў, каэфіцыент эфектыўнасці лесааднаўлення, каэфіцыент складу дрэвастою, каэфіцыент гонкасці, парода лясная, парода лесакультурная, парода спадарожная, раён лесанасенны, тып дрэвастою, тып лясных культур, тып лесу, тып расліннасці, тып умоў месцаўзрастання, фонд лясны, фонд лесакультурны, фонд лесасечны, шкала размеркавання дрэў па становішчы ў дрэвастоі, шкала прыжывальнасці.*

Такім чынам, лесатэхнічныя тэрміны ўтвараюць адкрытую і дынамічную сістэму. Сфера лясной гаспадаркі і лясной прамысловасці цесна звязана з многімі галінамі навукі, чым абумоўлена выкарыстанне ў ёй, акрамя вузкасפעцыяльнай лесатэхнічнай тэрміналогіі, міжнавуковых і агульнанавуковых тэрмінаў.

УДК 811.112.2+811.161.3

**ОТРАЖЕНИЕ ЧЕЛОВЕКА И ПРИРОДЫ
В НЕМЕЦКИХ И БЕЛОРУССКИХ ПОСЛОВИЦАХ
(ОБЩЕЕ И СПЕЦИФИЧЕСКОЕ)**

Рыжанкова Т. М.

Могилевский государственный университет имени А. А. Кулешова, г. Могилев

Анализируется отражение и осмысление человека и природы в немецких и белорусских пословицах в сравнительном плане, раскрывается их роль в формировании современной информационной культуры. Пословицы обоих народов передают культурные нормы и духовные ценности, выступают эталоном мудрости и критического мышления. Специфика содержания пословиц репрезентирует особенности истории, культуры, природных и социальных условий жизни разных народов.

Ключевые слова: пословица, немецкий язык, белорусский язык, сравнение, языковая картина мира.